

שיח ושיג בפרשה

חֲכִילֵי עֵינַיִם מִיָּוֶן וְלֶבֶן שְׁנַיִם מַחְלָב: (ויחי מט-יב)

רבותינו למדו מכאן שאדם צריך להראות פנים שוחקות לחברו, חכלילי מלשון חייך לי בעינייך וזה שווה יותר מהמסקה חברו יין, ולבן שיניים מחלב, בכתובות (קיא ע"ב) דורשת אמר רבי יוחנן, טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקהו חלב, שנאמר "ולבן שיניים מחלב", אל תקרא ולבן שיניים אלא ולבון שיניים.

חז"ל למדו פרק חשוב בחיים שאדם צריך להראות לחברו פנים שוחקות, שהוא אות אהבה וחיבה יותר ממשקהו חלב. קצת איכפתיות, ישנם אנשים עם מועקה בלב חייבים לעודדם ולשמחם ולדאוג להם.

שמסופר בחתן צעיר לימים שהיה צדיק מאוד, ובקושי היה מדבר עם אשתו, וכל זמנו היה יושב ולומד. הכלה הצעירה הרגישה מועקה בלב ולא יכלה להמשיך לחיות כך בחיי בדידות. הכלה פנתה לרבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל ושטחה בפניו את צרת לבה, אמר הרב אני אדבר עם בעלך והכל יסתדר, למחרת בבוקר שלח הרב שליח לבית אותו חתן וביקשו שיבוא אליו בשעה אחת בצהריים, חתן זה רק שמע שגדול הדור רוצה להפגש עמו התרגש עד למאד ולא ידע את נפשו "מה הרב רוצה ממנו", כך עברו שעות של התרוצצות במוחו מה הרב רוצה ממני עד שהגיע השעה המיוחלת, הלה פנה לביתו של הרב, דפק הוא בהתרגשות, הרב הכניסו ורק אמר לו שלום ולא דיבר עמו מאומה, והחתן הזה מחכה בחוסר סבלנות מה הרב רוצה ממני והשעה היא אחת ורבע, והרב לא דיבר עמו מאומה, וכך השעון מסתובב עד שהגיעה שעה אחת וחצי, וחתן זה כבר התפוצץ ושאל את כבוד הרב, רבינו מה כבודו רצה ממני? אני לא יכול לחכות! אני מאז במתח, השיב לו הרב רציתי שתרגיש פשוט מה אשתך מרגישה שאינם מדבר עמה מאומה, הלה הבין את הרמז, ומאז שינה את דרכו. (מאמר אפרים)

ישראל לסגולתו

סגלה למי שאין לו ברכה בפרנסתו

יתחזק באמונה שביד ה' לברך את המועט שיהא בו ברכה גדולה, וככל שיתחזק באמונתו שהפרנסה מאת ה' בלבד בן תגדל ברפת שמים באשר יש לו.

ויתחזק מהמספר בגביא (מלכים ב', ד', מב-מה) כשהיה רעב גדול בשומרון, ובא איזה איש והביא לאלישע עשרים לחם, ואמר אלישע שיהא בזה ברכה שייספיק לכל העם, וכך היה והספיק זה המועט לכלם ועוד הויתרו ממנו ויאמר פסוקים דלהלן בפננה האמורה שביד ה' לשלח ברכה במועט.

"וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שְׁלֹשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹקִים (אלישע) לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֶשְׂרִים לֶחֶם שְׁעָרִים וְכַרְמֶל בְּצִקְלָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעַם וַיֹּאכְלוּ. וַיֹּאמֶר מִשְׁרְתּוֹ מַה אֲתָן זֶה לְפָנַי מֵאֵה אִישׁ וַיֹּאמֶר (אלישע): תֵּן לָעַם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר ה' אֲכַל וְהוֹתֵר וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיִּתְרוּ כַּדָּבָר ה'".

ועוד מצינו באלישע שהיתה ברכת מרבה במועט לגבי אשת עובדיה (מלכים ב', ד) שצצקה לאלישע שבא הנושה ליקח את ילדיה, ואז אמר לה אלישע שברכת ה' תהא במועט שמן שיש לה ותחול הברכה והשפע הגדול מן המועט, ואלו הפסוקים הנאמרים שם ויועיל שיקראם בכונה:

וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֲלִישֶׁע מַה אֲעֲשֶׂה לְךָ הַגִּידִי לִי מֵה-יָשׁ-לְךָ בְּבֵית וְתֹאמְרִי אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם-אֶסוּד שְׁמֹן. וַיֹּאמֶר לְכִי שְׂאֲלִי-לְךָ כֹּל מִן-הַחוּץ מֵאֵת כָּל-שְׂכֵנֶיךָ כֹּל מִן-הַחוּץ מֵאֵת-תְּמַעִיטִי. וּבָאת וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בְּעֵדךָ וּבְעֵד-בְּנֶיךָ וַיִּצְקֶתְךָ עַל כָּל-הַכֹּלִים הָאֵלֶּה וְהַמְּלֵא תְּסִיעִי. וְתִלְךְ מֵאֵתוֹ וְתִסְגְּרִי הַדֶּלֶת בְּעֵדָה וּבְעֵד בְּנֵיהָ הִם מִגִּשִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצֶקֶת... וְתֵבֵא וְתִגְדַּל לְאִישׁ הָאֵלֶּהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מְכִרִי אֶת-הַשְּׁמֹן וְשַׁלְּמִי אֶת-נִשְׁיךָ וְאֶת וּבְנֶיךָ תַחֲיִי בְנוֹתֶיךָ.

ויכמו כן יקרא גם הפסוקים בנס הברכה שעשה אליהו עם האלמנה (מלכים א', יז) כשאמרה לו שאין לה כי אם פך קמח ומועט שמן, ושרתה הברכה במועט זה, ואלו הפסוקים שיקראם בכונה:

"וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר קַח־נָא לִי מֵעֵט-מִים בְּכִלִּי וְאֲשִׁתָּה. וְתִלְךְ לְקַחְתִּי וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר לְקַח־נָא לִי פֶת-לֶחֶם בְּיָדְךָ. וְתֹאמְרִי חִי-ה' אֱלֹקֶיךָ אִם-יָשׁ-לִי מֵעוּג כִּי אִם-מֵלֶא כֶּף-קֶמַח בְּכַד וּמֵעֵט-שְׁמֹן בְּצַפְחַת וְהִנְנִי מְקַשֶּׁשֶׁת שְׁנַיִם עֲצִים וּבָאתִי וְעֲשִׂיתִיהוּ לִי וּלְבָנַי וְאֶכְלֵנָהוּ וּמָתְנוּ. וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵלֶיהָ אֵל-תִּירָאִי בְּאִי עֲשִׂי כַּדְבָרְךָ אֲךָ עֲשִׂי-לִי מִשֶּׁם עֲגָה קִטְנָה בְּרֵאשִׁינָה וְהוֹצֵאת לִי וְלְךָ וּלְבָנֶיךָ תַעֲשִׂי בְּאַחֲרָנָה. כִּי כֹה אָמַר ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל פֶּד הַקֶּמַח לֹא תִכְלֶה וְצַפְחַת הַשְּׁמֹן לֹא תִחָסֵר עַד יוֹם תָּת-ה' גִּשֶׁם עַל-פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְתִלְךְ וְתַעֲשֶׂה כַּדָּבָר אֲלֵיהָו וְתֹאכַל הִיא-וְהוּא וּבֵיתָה יָמִים. פֶּד הַקֶּמַח לֹא כִלְתָה וְצַפְחַת הַשְּׁמֹן לֹא חָסַר כַּדָּבָר ה' אֲשֶׁר דָּבַר בְּיַד אֱלֹהֵיו".

מכאן יתחזק האדם באמונה המביאה ברכה, וכנאמר: "ואכלת ושבעת וברכת", ופירש"י אוכל קמעא (מעט) ומתברך במעיו. הרב ישראל לוגאסי

בזכות הכנסת אורחים

מספרים שלפני שנים רבות גרו בעיר חברון מעט יהודים ובקושי היו יכולים לאסוף לעצמם מנין לצורך תפילה. אותם יהודים היו משובחים במידה אחת - שכל פעם שהיה בא אורח לעיר, היו רבים בניהם מי יזכה לארח אותו בביתו. זה אומר בביתו ילון, וזה אומר בביתו. וכשהיה זוכה איש מהם להכניסו לביתו, שמח בו כמוצא שלל רב. והנה ערב כיפור אחד, היו בעיר רק תשעה אנשים, וחששו היהודים שלא יהיה להם מנין ביום הקדוש הממשמש ובא, וככל שניסו למצוא אורח, לא מצאו. והנה כמעט בכניסת הצום, ראו זקן אחד הולך לקראתם, ומיד בקשו ממנו שיצטרף איתם לתפילת יום הכיפורים. ואכן זכו להתפלל במנין כדת וכדין. במוצאי כיפור הטילו הקהל גורל מי יזכה לארח את הזקן בביתו, ונפל הגורל על שמש בית הכנסת. מיד הולך השמש את האורח לביתו בכבוד גדול, אך לפתע בעודם הולכים, נעלם פתאום הזקן ואיננו, וככל שחיפשוהו לא מצאו לו זכר. כשעלה השמש בלילה על מטתו בצער גדול, בא אליו אותו זקן בחלום הלילה ואמר לו: תדע לך שאני אברהם אבינו, ובאתי להשלים לכם מנין בזכות שאתם שמחים ומקפידים במצוות הכנסת אורחים...

משהו לנשמה

מה קורה כשהבנים לומדים תורה בעולם הזה

סיפר לי תלמיד חכם וירא שמים מה שמעע במו אוזניו מאשה בעלת תשובה, אשר סיפרה בפני סמינריון לבעלי תשובה את הסיפור האישי המרטיט אשר הביא אותה ואת ילדיה אל דרך התשובה ולחיי תורה מלאים. האשה סיפרה כי היא ושלוש ילדיה, שני בנים ובת, נלוו לבעלה בנסיעה לארה"ב, לשם יצא בשליחות בטחונת של מדינת ישראל. הבן הגדול היה אז בן עשר וחצי, הבן השני בן שבע והילדה היתה בת שנתיים וחצי. פעם אחת יצאה כל המשפחה לטיול במכוניתם. לאחר שנסעו מחוץ לעיר כברת דרך מסויימת, התרחש אסון. המכונית הידרדרה מהכביש לעבר תהום, אלא שבעומק של מאתיים מטר נתקלה המכונית בסלע ענקי שבלט מקיר התהום ונעצרה עליה. האשה התעלפה, אבל הילדים שנשארו ערים פרצו בבכי מר וזעקו "אמא, אמא", ומקול הצעקות היא התעוררה. בתחילה היתה מבולבלת ולא תפסה מה קורה עמה, אבל חלפו כמה רגעים וחזרה להכרה צלולה. מיד התחילה לבחון את המצב וראתה איך המכונית תלויה באוויר. המחשבה הראשונה שעלתה במוחה היתה, כי צריכה היא לנסות ולהציל את הילדים, אבל לא ידעה כיצד לעשות זאת. היא פחדה אפילו לזוז, מחשש שכל תזוזה תגרום לנפילת המכונית למטה. אך מיד אמרה לעצמה, אני אמא, ואני מוכרחת לעשות משהו להצלת הילדים. באיטיות ובזהירות פתחה את הדלת וראתה שהמכונית עומדת יציבה על הסלע. מיד הוציאה בזהירות רבה את שני הבנים החוצה והושיבה אותם מתחת לעץ שצמח במקום, ואז חזרה למכונית וניסתה לחלץ גם את הילדה ששכבה בעריסה על המושב האחורי. היא ניסתה לפתוח את הדלת האחורית, אך זו לא נפתחה, חזרה ונכנסה למכונית דרך הדלת הקדמית אבל הילדה היתה רחוקה מדי. היא הושיטה את ידה אליה "ולפתע" הרגישה שהילדה נמצאת בידיה, ולא ידעה בשום פנים כיצד הדבר קרה. מיד נטלה את הילדה והביאה אותה למקום שבו הושיבה את שני הבנים. היא אמרה להם לשמור על הילדה וחזרה למכונית כדי לראות מה עם בעלה. היא ראתה שהוא שוכב ללא הכרה ואינו מגיב בכלל. שוב התעלפה ועוד פעם התעוררה למשמע קולות הילדים הקוראים: הנה אבא, הנה אבא! היא התחילה להתבונן מסביב וראתה אדם זר מתקרב לכיוון הילדים. מסתבר כי עוד מכונית נפלה ליד המכונית של המשפחה, אלא שמקום נפילתם לא היה תלול כל כך אלא יותר שטוח, כך שהוא נפגע רק ברגלו ויצא מן המכונית כדי לבדוק את מצב רגלו, ואז הבחינו בו הילדים והתחילו לצעוק "הנה אבא!". האישה הזה הלך והזעיק עזרה, העלו את כולם למעלה והעבירו אותם לבית חולים. האשה, אם הילדים, סיפרה כי היתה כל כך פצועה עד שבפנים בלבד היו צריכים לעשות לה שמונה ניתוחים. כאשר התחילה להרגיש קצת יותר טוב, שאלה מיד איפה בעלה, וגילו לה שהוא נפטר, ואז שוב התעלפה.

אין היא זוכרת כמה זמן שכבה כך בלי הכרה, אך כאשר התעוררה והתחזקה קצת הביאו לפניו את הילדים, ואז נזכרה בכל פרטי האירוע, ובמיוחד נזכרה בצורה הפלאית שבה קיבלה לידה את הילדה הקטנה, כשהיא משוכנעת שמלאכים עשו זאת, מאחר והיה מרחק גדול בינה לבין הילדה ששכבה כאמור בעריסה במושב האחורי של המכונית. בחושבה על כל הנסים שקרו להם, החליטה שכאשר תבריא ותצא מבית החולים, הם חוזרים לארץ, נוסעים לבני ברק כדי לחזור בתשובה ולהיות יהודים אמתיים. וכך אמנם עשתה.

ובספרה את קורותיה בפני משתתפי הסמינריון לבעלי תשובה, אמרה, כי היא מתגוררת בדירה בבני ברק והילדים לומדים בבית ספר דתי ובי"ה עושים חיל בלימודיהם, וכאן הוסיפה סיפור מרטיט נוסף:

הבן הגדול, בן השנים עשרה, בא לפני כמה חדשים ובכה לפני אמו: אני כבר לומד גמרא, אנו לומדים את הפרק שור שנגח את הפרה, כולם יודעים את הגמרא, אבל אני לא יודע, ומחר יש לנו בחינה איך אעמוד בה? ניחמתי אותו ואמרתי לו כי עוד ידע, הן רק לפני זמן קצר התחילו ללמוד, ואם הוא ימשיך ויתאמץ הוא יצליח. אבל הוא המשיך לבכות עד שנרדם.

כשהוא קם בבוקר משנתו המשיכה האם בסיפוריה הוא בא אלי ואומר לי: אמא, אני הולך לבחינה, אני כבר יודע את הגמרא. חשבתי שהוא מדבר מתוך השינה. מה פירוש שאתה כבר יודע? הרי בלילה בכית ואמרתי שאינך יודע? והילד חוזר ואומר: אני יודע את הגמרא, אני יודע ... אבא בא אלי בחלום ולימד אותי...

חלמתי שאבא בא אלי והלך עמי ברחוב לקנות לי משהו: אמרתי לו: אבא, אתה יודע שאנחנו כבר דתיים? והוא ענה לי: כן, אני יודע. אמרתי לו שוב: ואתה יודע שאני כבר לומד גמרא? גם על זה השיב לי בחיוב. ומנין אתה יודע? - שאלתי, והוא ענה לי, כי כאשר אתם נעשיתם בעלי תשובה הכניסו אותי לגן עדן, והגמרא שאתה לומד למטה, מלמדים אותי שם למעלה בגן עדן. אתה לומד "שור שנגח את הפרה"? שאל, כמובן שאמרתי כן ומיד ביקשתי אותו: אם כן, תלמד אותי את הגמרא, מחר יש לי בחינה ואני מוכרח לדעת. הוא הסכים ולימד אותי כל מה שלא ידעתי, ועכשיו אני כבר יודע הכל!...

הילד, סיפרה האשה, הלך שמח וטוב לב לבית הספר, נבחן וקיבל ציון מאה, שהוא הציון הטוב ביותר. כך סיפרה האשה לתדהמת כל הנוכחים שלא יכלו להסתיר את התרגשותם הרבה והעצומה